

Turvallisuus- ja tullialan työelämätoimikunnan tilannekuva 2020–2021

Turvallisuus- ja tullialan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Turvallisuusalan perustutkinto	566	6174	604	7066
Tullialan ammattitutkinto	30	159	64	260
Tullipalvelujen osaamisala	24		33	
Tullivalvonnan osaamisala	6		31	
Turvallisuusalan ammattitutkinto	232	2200	287	2513
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	166	695	191	770
Yhteensä	994	9228	1146	10609

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Tavoitteena tutkinnon osia / tavoitteena koko tutkinto

Turvallisuusalalla on tavoitteena suorittaa väliaikaisen vartijakoulutuksen tutkinnon osia tai tutkinnon osan osatutkintona. Osatutkinnolla haetaan työllistyvyyttä nopealla aikataululla.

Tullialalla on suorittanut kahdeksan (8) henkilöä alus selvitys tutkinnon osan osatutkintona. Tavoitteena on ollut pelkästään suorittaa osatutkinto, jonka voi liittää muihin tutkintoihin.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Tullialan ammattitutkintoja (kaksi koulutuksen järjestäjää) on suoritettu koronasta huolimatta. Korona ei ole estänyt opiskelijoiden valmistumista. Lisääntynyt rekrytointi on vaikuttanut, että tutkintojen suorittaminen on kasvanut.

Turvallisuusalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on suoritettu kokotutkintoja ja tutkinnon osia koronasta huolimatta. Pientä kasvua on havaittavissa.

Turvallisuusalan koulutukseen hakeutuminen on näkynyt työvoimapolitiisessa haussa.

Koronan vaikutuksen näkyvät toiminnassa, työelämässä turvallisuusalalla. Turvallisuusala tarvitsee tekijöitä.

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat, ytot

Havaintona, että ammatillisia tutkinnon osia, pakollisia ja valinnaisia tutkinnon osia, ytoja suoritetaan viimeisenä vuona, jolloin ytot jäävät suorittamatta. Tarvitaan oppilaitos työelämäyhteistyötä asian edistämiseksi. Opiskelijoita pitäisi rohkaista tekemään ytot hoksin mukaisesti.

Tutkintoja tai tutkintojen osaamisaloja, joiden suorituksia on marginaalisesti

Tullialan ammattitutkinnoissa on alusselvitys-tutkinnon osa, jota laivameklarit ja alusselvitystehtävissä toimivat henkilöt voivat suorittaa joko pelkästään tai johonkin muuhun tutkintoon liitettynä. Tämä on Suomessa pieni ammattiryhmä edelleen ja siksi suorittajien lukumääräkin on pieni.

Turvallisuusalalla on yleisesti korona aikana havaittu aaltoliikettä. On valittu sellaisia tutkinnon osia, joita on voitu suorittaa verkko-opintoina tai projektitöinä.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät
Tullialan ammattitutkinto	2	2
Turvallisuusalan ammattitutkinto	31	26
Turvallisuusalan perustutkinto	29	26
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	24	18

* aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.

Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä ja tutkintojen järjestäminen

Suoritusmäärissä ei ole havaittavissa suurempia vaihteluja tilastojen perusteella.

Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnoissa järjestämislupamäärien kehitys selittynee LYTP:n voimaantulolla 2017 lakimuutoksen myötä. Alalle tuli silloin runsaasti uusia yrityksiä. Nyt aloittavien yritysten määrä on tasaantunut vuosina 2020–2021. Tarve suorittaa turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkintoja on pysynyt samana.

Turvallisuusalan ammattitutkinnoissa toimeksiannot ovat määräaikaista, jotka asettavat tiettyjä haasteita.

Haasteena on koko tutkinnon suorittaminen turvallisuusalalla, jossa suoritetaan paljon tutkinnon osia.

Koko tutkinnon suorittaminen nähdään tärkeäksi. Kannustaminen koko tutkinnon suorittamiseen esimerkiksi oppisopimuksen kautta.

Tullialan ammattitutkinnon suorittajien määrä on tuplaantunut johtuen lisääntyneestä rekrytointien määrästä. Kaikki ammattitutkinnon kohderyhmään kuuluvat rekrytoinnit ohjataan suorittamaan ammattitutkintoa.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Turvallisuusalan perustutkintoja on suoritettu vähänlaisesti vuonna 2021 hakijoihin nähden. Tutkintojen saattaminen loppuun voi olla haasteellinen, joka on tunnistettavissa pääkaupunkiseudulla.

Turvallisuusalan ammattitutkintoja on tilastojen mukaan suoritettu eniten Länsi-Suomessa, mutta hajontaa on nähtävissä pääkaupunkiseudun ja maakuntien välillä.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Tutkintoja on järjestetty kattavasti koko Suomessa. Ruotsinkielisesti tutkintoja on järjestetty 0,17 % turvallisuusalan perustutkinnon osalta.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Turvallisuusalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat (2020): Työpaikka ja oppilaitos 4,76 %, oppilaitos 41,46 %, työpaikka 33,75 %, ei tietoa 20,02 %.

Näytön suorituspaikat (2021): Työpaikka ja oppilaitos 6,71 %, oppilaitos 42,61 %, työpaikka 38,15 %, ei tietoa 12,53 %.

Arvioinnista päättäneet (2021): Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 36,81 %, työnantaja/työelämän edustaja 0,23 %, opettaja 26,18 %, kaksi opettajaa 20,32 %, ei tietoa 15,86 %.

Turvallisuusalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2020): Työpaikka ja oppilaitos 5,05 %, oppilaitos 35,09 %, työpaikka 17,09 %, ei tietoa 42,77 %.

Näytön suorituspaikat (2021): Työpaikka ja oppilaitos 2,35 %, oppilaitos 36,57 %, työpaikka 20,53 %, ei tietoa 40,55 %.

Arvioinnista päättäneet (2021): Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 38,12 %, työnantaja/työelämän edustaja 2,15 %, opettaja 20,25 %, kaksi opettajaa 12,14 %, opettaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja 0,56 %, ei tietoa: 26,78 %.

Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2020): Työpaikka ja oppilaitos 3,45 %, oppilaitos 24,46 %, työpaikka 19,86 %, ei tietoa 52,23 %.

Näytön suorituspaikat (2021): työpaikka ja oppilaitos 11,04 %, oppilaitos 20,26 %, työpaikka 28,05 %, ei tietoa 40,65 %.

Arvioinnista päättäneet (2021): Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 37,01 %, opettaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja 0,13 %, opettaja 39,48 %, kaksi opettajaa 11,3 %, ei tietoa 12,08 %.

Tullialan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2020): Työpaikka 93,08 %, ei tietoa 6,92 %.

Näytön suorituspaikat (2021): Työpaikka: 98,08 %, ei tietoa 1,92 %.

Arvioinnista päättäneet (2021): Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 100 %.

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Tullialan ammattitutkinnon osalta voidaan olla tyytyväisiä siihen, että koronan tuomista rajoituksista mm. työskentely etänä tai vakiintuneissa tiimeissä huolimatta, näytöt on voitu suorittaa työpaikalla.

Vaikka ”ei tietoa” näyttäytyy isona, tilaston mukaan näyttöjä turvallisuusosalalla suoritetaan vähän työpaikalla. Tätä näkemystä tukee työelämätoimikunnan tekemät vierailukäynnit. Ei tietoa selitty osin sillä, ettei tiedot kirjaudu järjestelmään oikein.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Opiskelija(amis)palautteiden keskiarvot näyttävät yleisesti hyvältä, keskiarvo yli 4.0. Turvallisuusalan ammattitutkinnon osalta päättökyselyn keskiarvo näytöstä 3,5.

* opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Työelämätoimikunta pyrkii edistämään yhteistyötä työelämän ja koulutuksen järjestäjien välillä.

Turvallisuusosalalla osaamisen arvioinnissa laki aiheuttaa haasteita osaamisen arviointiin muualla kuin oppilaitoksessa.

Osaamisen arviointi kaksikantaisesti on toteutunut erittäin hyvin tullialalla.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöillä

Oppilaitoksessa tehtyjen näyttöjen osuus verrattuna työelämännäyttöihin on vaihdellut. Tutkinnon suorittaja ei ole päässyt toteuttamaan kaikkia työtehtäviä, ellei se ole liittynyt työpaikalla tehtäviin töihin. Työtehtävät/työpaikka ovat soveltuvia näyttöihin. Kustannustehokkuus syistä on jouduttu toteuttamaan näyttöjä oppilaitoksissa. Alle 18-vuotiaalle on haasteellista saada näyttöpaikkoja työelämässä.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Tutkinnon perusteiden uudistuksen myötä odotusarvo on, että näyttöjen työelämälähtöinen toiminnallinen toteutus kehittyä positiiviseen suuntaan ja vähentää oppilaitoksissa tehtäviä näyttöjä. Turvallisuusalan perustutkinnon uudet tutkinnonperusteet otetaan käyttöön 1.8.2022.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei kommentoitavaa. Työelämätoimikunnalla ei ole ollut oikaisupyynnöitä käsittelyssä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman osalta on tapahtunut kehitystä. Suunnitelmat ovat parantuneet.

Turvallisuusalan perustutkinnon perusteiden uudistus myös pakottaa koulutuksenjärjestäjät päivittämään osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat, joten tämä on hyvä paikka viedä uutta ajattelua eteenpäin.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä, hyvät käytännöt

Ei kommentoitavaa.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Keskiarvojen vertailuissa koulutuksen järjestäjien välillä ei ole havaittavissa isoja eroja. Keskiarvot näyttävät yleisesti ottaen hyviltä.

Innostus opiskelijapalautteen päättökyselyyn vastaamisiin vaihtelee. Yksi syy, että opiskelijat ovat jo töissä, kun päättökysely tulee opiskelijalle.

Kysymykset eivät palvele kaikkia vastaajia, koska kysymykset on suunnattu kaikille myös perustutkinnon suorittajille.

Korona-aika on vaikuttanut näyttöihin työpaikalla. Osaamisen osoittaminen on laskenut työelämässä korona aikana.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Pääsääntöisesti tutkinnon perusteet vastaavat hyvin työelämätarpeeseen. Samaa voidaan todeta myös tullialalla.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Turvallisuusalan ammattitutkinnossa valinnaisuudet ovat pitkälti vartijaliikkeen toimeksiantoja.

Valinnaisuuksilla haetaan laaja-alaisuutta ja työelämälähtöisyyttä.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai ammattitaidon osoittamistavoista / Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Turvallisuusalan perustutkintojen tutkintojenperusteet on uudistettu. Ammattitutkinnot uudistetaan seuraavaksi.

Yleisiä havaintoja työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely)

Havaintojen perusteella työpaikkaohjaajakyselyn työelämäpalautteiden vastaajamäärissä oli vaihtelua. Työpaikkakyselyn työelämäpalautteiden keskiarvot vaikuttivat hyviltä. Keskiarvot turvallisuusalan ammattitutkinnon osalta oli 4,8 ja turvallisuusalan perustutkinnoissa 4.1. Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon osalta oli hieman hajontaa, keskiarvon ollessa 3,8. Työelämäpalautteiden keskiarvot puuttuvat kokonaan tullialan ammattitutkinnon osalta. Ne eivät olleet mukana tähän otantaan kerätyistä tiedoista.